KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 12.9.2007
KOM(2007) 507 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Strategie pro nejvzdálenější regiony: výsledky a výhledy do budoucnosti

{SEK(2007) 1112}

OBSAH

1. Úvod ... 3

2. dosažený pokrok ... 4

3. SOUČASNÝ ÚKOL: VYUŽÍT PŘÍLEŽITOSTÍ STRATEGIE Z ROKU ... 5

3.1. Snížení deficitu přístupnosti a vlivu dalších omezení nejvzdálenějších oblastí ... 5

3.2. Zvýšení konkurenceschopnosti nejvzdálenějších regionů ... 5

3.3. Posílení akčního plánu pro „širší sousedství“ ... 7

3.4. Nástroj pro podporu kompenzace vlivu nevýhod ... 9

4. Výhledy ... 10

4.1. Řešení problematiky změny klimatu ... 10

4.2. Úkol demografického rozvoje a migračních toků ... 11

4.3. Zemědělství v nejvzdálenějších regionech ... 11

4.4. Úloha nejvzdálenějších regionů v námořní politice EU ... 12

5. Závěr ... 13

SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Strategie pro nejvzdálenější regiony: výsledky a výhledy do budoucnosti

1. ÚVOD

Zejména článek 299 odstavec 2 Smlouvy o ES a dvě sdělení přijatá Komisí v roce 2004[1] kladou důraz na uznání specifických rysů nejvzdálenějších regionů[2] a rozvoj opravdové evropské strategie pro tyto oblasti.

Tato strategie se soustředí na tři klíčové oblasti: snížení deficitu přístupnosti a vlivu dalších omezení nejvzdálenějších oblastí, zlepšení konkurenceschopnosti těchto regionů a posílení regionální integrace. Je založena na aktivním partnerství evropských institucí, členských států a nejvzdálenějších regionů.

Strategie se provádí již tři roky a první výsledky jsou velmi pozitivní. Byla přijata řada opatření spadajících do působnosti různých politik Společenství a zlepšila se hospodářská a sociální situace nejvzdálenějších regionů.

Evropský parlament, Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů tuto strategii schválily a vyzvaly Komisi, aby v jejím provádění pokračovala[3]. Komise proto navrhuje strategii z roku 2004 posílit novými opatřeními, která by mohla být provedena v dohledné době.

Komise chce rovněž zahájit diskusi o dlouhodobé budoucnosti této strategie. Tuto strategii je třeba aktualizovat a obohatit ji o hlavní výzvy, s nimiž budou nejvzdálenější regiony v nadcházejících letech konfrontovány. Za tímto účelem bude zorganizována konzultace. Výsledkem této konzultace bude sdělení, kterým Komise zahájí novou etapu rozvoje strategie pro nejvzdálenější regiony.

Toto sdělení:

– podává přehled o provádění strategie od roku 2004, její podrobný popis je uveden v pracovním dokumentu[4], který se nachází v příloze tohoto sdělení;

– navrhuje krátkodobá řešení, aby strategie z roku 2004 mohla být plně prováděna;

---

1 KOM(2004) 343, KOM(2004) 543.

2 Nejvzdálenější regiony (Azory, Madeira, Kanárské ostrovy, čtyři francouzské zámořské departmenty) se musí vyrovnat se specifickými omezeními uvedenými ve Smlouvě: odlehlost, ostrovní povaha, malá rozloha, složitý povrch a podnebí, hospodářská závislost na malém množství produktů.

3 Usnesení Evropského parlamentu ze dne 28. září 2005 o posílením partnerství pro nejvzdálenější regiony – A60246/2005. Úř. věst. C 227 E/110, 21.9.2006, s. 110.

4 SEK(2007)1112.

– zahajuje diskusi o dlouhodobých úkolech, zejména s odkazem na hlavní témata, která jsou pro nejvzdálenější regiony důležitá: klimatické změny, demografický vývoj, řízení migračních toků, zemědělství a námořní politika EU.

2. DOSAŽENÝ POKROK

Poslední tři roky měly pro provádění evropské strategie pro nejvzdálenější regiony rozhodující význam. Všechny klíčové nástroje sloužící k hospodářskému a sociálnímu rozvoji těchto regionů byly nově definovány a pozměněny. Uveďme zejména:

– revidovanou politiku soudržnosti, jejíž součástí je speciální finanční příspěvek určený ke kompenzaci dodatečných nákladů spojených s nevýhodami uvedenými v čl. 299 odst. 2 Smlouvy;

– zvláštní ustanovení ve prospěch nejvzdálenějších regionů v souvislosti s reformou organizace trhu s cukrem a banány;

– preferenční zacházení s nejvzdálenějšími regiony s ohledem na nové hlavní zásady týkající se státní podpory pro regiony;

– specifickou iniciativu 7. rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj, jehož cílem je mobilizovat potenciál nejvzdálenějších regionů v oblasti výzkumu a zlepšit jejich integraci do evropského výzkumného prostoru.

Uskutečnila se také většina dalších činností, které doporučilo sdělení z roku 2004[5]

Velké množství opatření, která Společenství přijalo ve prospěch nejvzdálenějších regionů, jasně poukazuje na odhodlání Komise zohlednit při provádění politik EU specifické rysy nejvzdálenějších regionů. Navíc intervence Společenství ve prospěch těchto regionů poukazuje na průřezový a doplňující přístup, zejména díky společnému úsilí všech útvarů Komise. Snížení deficitu přístupnosti, posílení konkurenceschopnosti a regionální začlenění zůstávají i nadále podstatnými klíčovými body, které vhodným způsobem odpovídají prioritám rozvoje těchto regionů. Nicméně přestože tato strategie přispívá ke zlepšení sociálně hospodářské situace nejvzdálenějších regionů[6], mohly by se zlepšit politiky Unie ve prospěch těchto regionů, zejména proto, aby byla posílena soudržnost činností Společenství.

Některé činnosti plánované již od roku 2004 jsou však stále ve fázi vývoje, podobně jako úsilí integrovat nejvzdálenější regiony do Evropského výzkumného prostoru a přizpůsobit služby obecného hospodářského zájmu potřebám místních trhů. Mimo jiné je třeba dbát na to, aby nové možnosti určené ke zlepšení koordinace programů EFRR a ERF byly v praxi plně využity. Z tohoto důvodu musí tato strategie nyní vstoupit do rozhodující fáze a měla by využít všech příležitostí strategie z roku 2004.

---

5 Úplný popis hodnocení strategie z roku 2004 – legislativní a nelegislativní akty – je uveden v pracovním dokumentu v příloze tohoto sdělení.

6 Viz s. 20 zmíněného pracovního dokumentu.

3. SOUČASNÝ ÚKOL: VYUŽÍT PŘÍLEŽITOSTÍ STRATEGIE Z ROKU 2004

Komise chce prohloubit nejen opatření přijatá od roku 2004, ale i každou klíčovou oblast strategie prostřednictvím doplňkových aktivit.

3.1. Snížení deficitu přístupnosti a vlivu dalších specifických omezení nejvzdálenějších regionů

Abychom se mohli učinit pokroky na cestě k tomuto cíli, přicházejí v úvahu následující opatření:

– rozvoj příležitostí vytvořených udělováním specifických příspěvků na kompenzaci vyšších nákladů v oblasti dopravy a nových informačních a komunikačních technologií;

– další snižování stávajících rozdílů v oblasti širokopásmové sítě, zejména prostřednictvím operačních programů EFRR;

– rozvoj příležitostí vytvořených prováděním programů RTE-T, RTE-E a MARCO POLO II;

– vyhodnocení specifických potřeb nejvzdálenějších regionů u příležitosti zprávy o provádění programů POSEI.

3.2. Zvýšení konkurenceschopnosti nejvzdálenějších regionů

Konkurenceschopnost nejvzdálenějších regionů může zvýšit několik nástrojů:

Politika soudržnosti

Slabá konkurenceschopnost nejvzdálenějších regionů vyžaduje, aby bylo v rámci politiky soudržnosti vyvinuto zvláštní úsilí. Konkurenceschopnost nejvzdálenějších regionů v rámci Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost a v rámci strategických směrů Společenství by měly posílit operační programy na období 2007–2013, iniciativa „Regiony pro hospodářskou změnu“[7] a technická pomoc z podnětu Komise[8]. Je třeba

– definovat opravdovou regionální inovační strategii pro partnerství[9], zejména prostřednictvím středisek špičkové úrovně a konkurenceschopnosti, a posílit infrastruktury pro výzkum, technologický rozvoj a telekomunikace;

– podporovat posílení lidského kapitálu prováděním reforem systémů vzdělávání a odborné přípravy a rozvojem lidského potenciálu v oblasti výzkumu a inovací. Je třeba dohlížet na soulad mezi typem vzdělávání a opatřeními plánovanými v hlavních oblastech, na které je kladen důraz ve strategii Komise pro nejvzdálenější regiony, to znamená v oblasti zemědělství, životního prostředí, obnovitelné energie, dopravy, telekomunikací a cestovního ruchu;

---

7 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_fr.cfm

8 Článek 45 nařízení č. 1083/2006.

9 V této souvislosti je třeba zohlednit zkušenosti získané z regionálních inovačních strategií a z regionálních iniciativ pro informační společnost (1994–1999) a regionálních programů inovačních akcí (PRAI, 2000–2006) spolufinancovaných programem EFRR.Tyto programy nejvzdálenějším regionům umožnily vyzkoumat nové myšlenky a postupy uzpůsobené jejich konkurenční situaci, které byly vytvořeny a prováděny ve spolupráci s klíčovými regionálními subjekty.

– posílit využívání obnovitelné energie (biomasy, včetně komunálního odpadu, geotermální energie, vlnové energie, sluneční a větrné energie) a zlepšit energetickou bilanci nejvzdálenějších regionů s cílem snížit jejich závislost na externích zdrojích;

– zohledňovat biodiverzitu při vytváření projektů rozvoje, zejména prostřednictvím opatření ve prospěch obyvatel a druhů;

– posilovat udržitelný hospodářský rozvoj a zároveň podporovat opatření na ochranu biodiverzity, která je často důležitá a pro nejvzdálenější regiony představuje hlavní hospodářskou výhodu. Tento druh opatření rovněž přispívá k dosažení cíle Unie spočívající v zastavení úbytku biologické rozmanitosti do roku 2010;

– podporovat modernizaci a posílení místní výrobní sítě, zejména zavedením systémů kvality a ochrany životního prostředí („éko inovace“) pro malé a střední podniky, přizpůsobování kvalifikací pracovníků a podnikatelů, rozvoj podnikavosti a zakládání podniků;

– podporovat konkurenceschopnost a udržitelnost cestovního ruchu, zejména podporou udržitelné správy turistických oblastí;

– posílit mechanismy finančního řízení a zlepšit přístup k financování MSP a mikropodniků v těchto regionech, zejména v rámci iniciativ JEREMIE a JESSICA;

– posílit úlohu měst, aby bylo podpořeno flexibilní místní hospodářství, které spojuje průmysl, služby, volný čas a cestovní ruch prostřednictvím integrovaných městských programů a akcí v nejvzdálenějších regionech, jako je např. projekt „Support for Cities“ – URBACT.

– zlepšit přístup k zaměstnání a trvalé zařazení nezaměstnaných a neaktivních osob na trh práce a posílit sociální začleňování znevýhodněných osob.

Rámcové programy

Následující rámcové programy Společenství mohou posílit konkurenceschopnost hospodářství nejvzdálenějších regionů:

– zohlednění specifických rysů nejvzdálenějších regionů ve specifických programech 7. rámcového programu pro výzkum a technický rozvoj, zejména program „Kapacity“ by měl být plně využit a doplněn prostřednictvím některých tematických oblastech programu „Spolupráce“, jako jsou energie, přírodní rizika spojená s klimatickými změnami, subtropické zemědělství, rybolov a akvakultura;

– rámcový program pro inovace a konkurenceschopnost navrhuje velmi vhodné možnosti financování pro regiony, které by rovněž měly být využívány (ekologické inovace, rozvoj informačních technologií, široké používání obnovitelné energie a zlepšení energetické účinnosti);

– program pro celoživotní učení[10] by měl podpořit výměnu, spolupráci a mobilitu mezi systémy vzdělávání a odborné přípravy ve Společenství[11] a současně zohlednit prioritní oblasti nejvzdálenějších regionů.

---

[10] Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení. Úř. věst. L 327, 24.11.2006, s. 45.

Služby obecného hospodářského zájmu

Pokud jde o služby obecného hospodářského zájmu v těchto oblastech, Komise bude i nadále zohledňovat regionální zvláštnosti a podrobnou analýzu dotčených trhů. Pokud jsou náklady spojené s poskytováním těchto služeb vyšší než v ostatních oblastech, musí být jejich financování zajištěno v souladu s ustanoveními pravidel pro státní podpory, které umožňují úplnou kompenzaci těchto zvýšených nákladů. V souvislosti s určením možností přístupu k obecným službám jsou dotčené členské státy podporovány v tom, aby zohledňovaly zvláštnosti těchto regionů, zejména izolaci jejich systémů, odlehlost a členitost území.

3.3. Posílení akčního plánu pro „širší sousedství“

Inovací dobře se vyvíjející strategie z roku 2004 je posílení regionálního začlenění nejvzdálenějších regionů do blízkých zeměpisných oblastí, je však třeba posílit zapojení účastníků místní veřejné a soukromé sféry a dotyčných členských států. Dialog mezi těmito regiony a sousedními třetími zeměmi, zejména s africkými, karibskými a tichomořskými státy (AKT) a se zámořskými zeměmi a územími přidruženými k EU[12] by měl sloužit jako nástroj, který by přispěl k dalšímu pokroku v tohoto procesu.

Některá opatření mohou již nyní přispět k prohloubení této klíčové oblasti:

Zohlednění specifických rysů nejvzdálenějších regionů v dohodách o hospodářském partnerství

Aby bylo možné lépe využít obchodní příležitosti a posílit regionální obchod mezi státy AKT a nejvzdálenějšími regiony, má Komise v plánu zavést zvláštní pravidla s cílem zajistit, že v dohodách o hospodářském partnerství budou uplatňovány hlavní směry politik nejvzdálenějších regionů. Tato pravidla budou v souladu s ustanoveními vytvářejícími rámec pro vyjednávání o dohodách hospodářského partnerství a s pravidly WTO a zohlední zvláštnosti každého regionu.

Tato pravidla se mohou týkat všech opatření přispívajících k rychlejší integraci nejvzdálenějších regionů při obchodování na regionální úrovni a všech opatření, která jsou nutná pro zohlednění zranitelnosti trhů nejvzdálenějších regionů a některých jejích výrobních odvětví. Komise rovněž upozorňuje na skutečnost, že obchodní vztahy států AKT a nejvzdálenějších regionů se neomezují pouze na výměnu zboží, měly by přispět k upevnění vztahů států AKT s nejvzdálenějšími regiony ve všech oblastech, včetně při uzavírání dohod o hospodářském partnerství.

Koordinace finančních nástrojů

Na základě dialogu se státy AKT a se zámořskými zeměmi a územími při plánování 10. Evropského rozvojového fondu jsou jednotliví partneři vyzváni k tomu, aby prováděli konkrétní možnosti a praktická opatření programu, který by sladil programy ERF a EFRR a dále aby je paralelně spolufinancovali, aby bylo možné spolupracovat na vnitrostátní a regionální úrovni.

---

[11] Pokud jde o účast nejvzdálenějších regionů, je uplatňování minimálních požadavků na mobilitu umožňujících účast na odvětvových podprogramech, jako je např. Comenius nebo Grundtvig, flexibilnější než pro ostatní regiony Evropské unie.

[12] Seznam zámořských zemí a území je uveden v příloze II Smlouvy o ES.

Komise prověří konkrétní možnosti sladění programů územní spolupráce (EFRR) pro Francouzskou Guyanu s geografickým programem „Brazílie“ financovaným finančním nástrojem pro rozvojovou spolupráci[13].

Posílení linek námořní dopravy mezi nejvzdálenějšími regiony a jejich sousedními třetími zeměmi

V souvislosti se zavedením hlavních směrů týkajících se letecké dopravy společná dopravní politika nedávno zohlednila nutnost zabývat se potřebami mobility a dopravy mezi nejvzdálenějšími regiony, třetími zeměmi a zámořskými zeměmi a územími, aby bylo možné snížit jejich izolaci. Toto otevření bude doplněno o podobný přístup v oblasti námořní dopravy, a kde budou povoleny státní podpory pro zahájení dopravních služeb mezi těmito regiony a sousedními třetími zeměmi.

Společná účast nejvzdálenějších regionů a třetích zemí na výzkumných sítích a v rámcových programech Společenství

Posílení výzkumné sítě redCLARA prostřednictvím programu @LIS II[14] a potenciální a postupné začlenění zemí Karibiku do této sítě znamená příležitost pro nejvzdálenější regiony, jako je Guadeloupe, Francouzská Guyana a Martinik. Tímto způsobem bude možné posílit vztahy těchto regionů s vědeckou obcí sousedních třetích zemí a zámořských zemí a území a propojit je s vědeckou obcí kontinentální Evropy prostřednictvím projektu Alice díky využití velmi rychlého spojení za nižších nákladů. V rámci vyjednávání dohod o hospodářském partnerství Komise bude simulovat společnou účast a spolupráci států AKT a nejvzdálenějších .7. rámcového programu pro výzkum a technický rozvoj, v rámci rámcového programu a inovacích a konkurenceschopnosti a v rámci programu pro celoživotní vzdělávání.

Cílem programu na podporu politiky informačních a komunikačních technologií, který je součástí rámcového programu pro inovace a konkurenceschopnost, je podporovat inovace a konkurenceschopnost a současně přispívat k tomu, aby občané, veřejné orgány, soukromá sféra a zejména malé a střední podniky více a efektivněji využívali informační a komunikační technologie. Podporují se nejvzdálenější regiony, aby využívaly financování na rozvoj a rozšíření vnitrostátních, regionálních nebo místních iniciativ v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Zohlednění zvláštních rysů nejvzdálenějších regionů v migračních politikách

V úvahu přicházejí některá opatření:

– sladit programy územní spolupráce (EFRR) s 10. Evropským rozvojovým fondem (ERF), který považuje migraci za jednu ze svých nových priorit v rámci spolupráce států AKT s EU.

– zajistit, aby byly zohledněny specifické potřeby nejvzdálenějších regionů v rámci tematického programu „migrace a azyl“, který je součástí finančního nástroje pro spolupráci a rozvoj[15], zejména proto, aby bylo možné efektivně řídit migrační toky do těchto regionů, a sice jak bojem proti ilegálnímu toku, tak i zjednodušením mobility

---

13 Čl. 17 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1905/2006 ze dne 18. prosince 2006, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci. Úř. věst. L 378, 27.12.2006, s. 41.

14 Internetová stránka sítě redCLARA: www.redclara.net

15 Článek 18 odstavec 3 nařízení IFCD.

pracovní síly, a dále usnadnit migrujícím pracovníkům v nejvzdálenějších regionech, aby mohli přispívat k udržitelnému rozvoji svých zemí původu;

- podporovat zejména prostřednictvím Fondu pro integraci[16], opatření prováděná členskými státy, pokud jde o řízení pravidelných migračních toků a integraci imigrantů; zjednodušit vydávání víz do nejvzdálenějších regionů, zejména pro průjezd podnikatelů nebo osob, které právě navštěvují vzdělávací kurzy;

- podporovat, prostřednictvím budoucího Evropského fondu pro návrat, činnosti, jejichž cílem je návrat a v jisté míře zpětná integrace osob, které v nejvzdálenějších regionech pobývají nelegálně;

- podporovat prostřednictvím Fondu pro vnější hranice a rozvojem agentury FRONTEX využívání moderních technologií dohledu, vzdělávání pohraniční policie nebo výstavbou infrastruktur na hraničních přechodech, aby bylo možné bezprostředně odpovědět na nejnaléhavější problémy s kontrolou a dohledem na hranicích;

- upevnit základy této tematiky vytvořením studie o vlivu migrace na hospodářskou, sociální a územní soudržnost nejvzdálenějších oblasti. Je třeba vyhodnotit obecná opatření, která se používají v regionech, jež jsou nejvíce vystaveny tomuto fenoménu, a navrhnout vhodné změny.

3.4. Podpůrný nástroj pro kompenzaci vlivu nevýhod

Reforma hlavních politik Společenství uděluje nejvzdálenějším regionům na období 2007–2013 vysoké finanční příspěvky na kompenzaci vlivu faktorů, které uznala Smlouva a jež ohrožují vývoj těchto oblastí trvale a zároveň chce přiměřeným způsobem zohlednit specifické rysy těchto regionů.

Ačkoli nelze rozvoj nejvzdálenějších regionů omezit pouze na problematiku „vyšších nákladů“, je třeba mezi prostředky umožňujícími zlepšit účinnost opatření zmínit směry sloužící k hodnocení měřitelných vlivů specifických nevýhod, a tyto směry by měly být vypracovány.. Pokračovala spolupráce založená na partnerství, aby bylo možné lépe definovat tyto směry, jejichž cílem je zlepšit hodnocení na základě lepší systematizace faktorů specifických nevýhod nejvzdálenějších regionů. Komise má v plánu formulovat výsledky a na jejich základě stanovit hlavní směry, které přijmou členové Komise. Tyto směry nebudou nicméně představovat jediný způsob hodnocení zásahů Komise, neboť rovněž členské státy mohou Komisi předložit nahraditelné a doplňující nástroje.

Provádění těchto směrů a nástrojů, jež vytvořily členské státy, je podmíněno dostupností údajů nutných k odhadu vyšších nákladů. V současné době je velké množství těchto údajů k dispozici, přesto by členské státy měly při jejich shromažďování spolupracovat. Pro provádění směrů a vnitrostátních nástrojů je třeba počítat s přechodným obdobím, aby byly vytvořeny nutné statistické kapacity.

---

[16] Pouze nejvzdálenější regiony, které jsou členy schengenského prostoru (Azory, Madeira a Kanárské ostrovy), mohou využívat fondů pro vnější hranice, pro návrat a pro integraci a technickou podporu agentury FRONTEX.

4. VÝHLEDY

Nejvzdálenější regiony již nepatří mezi nejchudší oblasti rozšířené EU, nicméně neustále existuje velké množství faktorů, které ohrožují potenciál pro rozvoj. Z tohoto důvodu je nutné pokračovat v úsilí přizpůsobovat politiky Společenství a specificky tyto regiony podporovat pokaždé, když je to nutné, a využít odpovídající nástroje, zejména posílit hodnocení politik Společenství.

Komise navrhuje začít přemýšlet o budoucnosti evropské strategie ve vztahu k nejvzdálenějším regionům a otevírá tak diskusi se svými partnery[17]. Za tímto účelem Komise určila alespoň tři témata, která dnes a v budoucnosti představují hlavní úkoly pro nejvzdálenější regiony. Tato témata procházející třemi stěžejními oblastmi strategie z roku 2004, souvisí s prioritami evropského programu[18] a jsou pro tyto regiony velmi důležitá.

4.1. Řešení problematiky změny klimatu

Boj proti změnám klimatu a přizpůsobení se jejich vlivu je důležitým úkolem pro nejvzdálenější regiony, s ohledem na jejich geografickou situaci a zranitelnost. Účinky změny klimatu, zejména zvýšení hladiny moří, mají vliv na zemědělství, cestovního ruchu, vodní zdroje, ekosystémy a biodiverzitu těchto regionů. Existuje riziko, že bude vzrůstat počet extrémních meteorologických jevů (uragánů, cyklónů, sucha a záplav), které se budou týkat třech hlavních oblastí strategie z roku 2004:

- přístupnost: pokud jde o přepravu osob, jsou nejvzdálenější regiony odkázány výlučně na leteckou dopravu. To se přímo týká mobility rezidentů nejvzdálenějších regionů ve vztahu ke zbytku EU, ale rovněž i mobility turistů a subjektů sociálně-ekonomického rozvoje nejvzdálenějších regionů.

- konkurenceschopnost: nejvzdálenější regiony mají k dispozici specifické obnovitelné zdroje energie. Azory[19] nebo právě probíhající projekt na ostrově el Hierro na Kanárských ostrovech[20] jsou příkladem využívání zdrojů endogenních látek, které omezují emise CO2.

- regionální začlenění: některé nejvzdálenější regiony vyvinuly ve své geografické zóně mechanismy spolupráce, aby bylo možné sledovat přírodní rizika a omezit jejich vliv.

Komise vyzývá své partnery, aby se zapojili do dialogu o následujících otázkách:

Jaká opatření je třeba přijmout, aby snížení emisí nemělo negativní vliv na dostupnost, hospodářství a občany nejvzdálenějších regionů? Jaká kritéria je třeba použít, aby bylo možné začlenit tuto záležitost do předběžného vyhodnocení vlivu?

Jak co nejlépe využít nové příležitosti, které poskytuje boj proti klimatickým změnám nejvzdálenějším regionům vzhledem k jejich přirozeným výhodám (geotermální energie, biomasa, biodiverzita atd.)

---

17 Bez ohledu na výsledek revize rozpočtu EU.

18 Závěry ze zasedání Evropské rady ve dnech 8. a 9. března 2007 a sdělení Komise týkající se roční politické strategie pro rok 2008 (KOM(2007) 65).

19 Na Azorách zajišťuje 35 % spotřeby místní energie obnovitelná energie.

20 Cílem projektu „obnovitelný ostrov El Hierro“ je zajistit energetickou soběstačnost ostrova prostřednictvím obnovitelné energie.

Jakým způsobem lze docílit pokroku při zajištění energetické soběstačnosti maximálním využitím potenciálu úspory energie? O které další oblasti jde přednostně, kromě stavebnictví a dopravy?

Jaké další prostředky lze rozvinout, aby bylo možné zlepšit systémy zajišťující prevenci přírodních rizik díky spolupráci se sousedními třetími zeměmi a zámořskými zeměmi a územími?

4.2. Výzvy demografického rozvoje a migračních toků

Obyvatelstvo většiny nejvzdálenějších regionů se setkalo s významnými změnami, jak z důvodu přirozeného demografického vývoje tak i z důvodu migračních toků, což znamená pro jejich hospodářský a sociální rozvoj stejně tolik příležitosti jako hrozeb. Tento proces má vliv na územní plánování, trh práce a na potřeby v oblasti vzdělávání a veřejných služeb.

Počet obyvatelstva roste ve francouzských zámořských departementech nejrychleji v celé EU.

Na Kanárských ostrovech je problém spojený se zvýšením počtu nedovolených přistěhovalců, kteří se na ostrovy dostali po moři[21], zhoršen problémem ilegální imigrace nezletilých bez doprovodu.

Nejvzdálenější regiony nejsou jednotné v názorech na migrační politiku: regiony mají různý právní status ve vztahu k schengenskému prostoru a migrace se jich týká různým způsobem. Navíc migrační politika spadá částečně do kompetence členských států, zejména pokud jde o přijímání, zatímco úlohou EU je koordinace a podpora vnitrostátních akcí.

Nicméně vzhledem k tomu, že migrační toky mají velký vliv na nejvzdálenější regiony, Komise si přeje se nad tímto tématem společně se svými partnery zamyslet hlouběji, zejména nad následujícími otázkami:

Jak lépe zohlednit hlavní problémy spojené se silným demografickým tlakem a zesílení emigrace směrem do metropole?

Jak posílit opatření podporující integraci legálních přistěhovalců do těchto oblastí, jak na úrovni Společenství, tak i na vnitrostátní úrovni?

Jaká opatření je možné použít na řešení podstatných příčin migrace do nejvzdálenějších regionů, která je vyvolána jejich zeměpisnou polohou, neboť se nacházejí v méně rozvinutých regionech ?

Představují činnosti ve prospěch legální/cirkulační migrace nejlepší prostředek ke sladění opatření na kontrolu migračních toků a hospodářského a sociálního rozvoje zemí původu?

4.3. Zemědělství v nejvzdálenějších regionech

Zemědělství hraje důležitou úlohu v hospodářství nejvzdálenějších regionů, které jsou znevýhodněny geografickými a klimatickými faktory. Zemědělská výroba a zásobování

[21] Španělská vláda zjistila, že v roce 2005 se po moři přeplavilo 4 751 nepovolených přistěhovalců a v roce 2006 jich bylo 31 245.

potravinami jsou i nadále velmi důležité pro hospodářskou životaschopnost těchto regionů, která může být více posílena politikou rozvoje venkova Společenství.

Podpora Společenství pro různá zemědělská odvětví tvoří nadále zvláštní část nástroje POSEI, zejména poté, co byla v roce 2006 začleněna pomoc pro trh s banány. Tato začlenění umožňuje koherentnější přístup k budoucímu vývoji zemědělství v těchto regionech. Vliv těchto reforem na program POSEI bude vyhodnocen nejpozději v roce 2009.

4.4. Úloha nejvzdálenějších regionů v námořní politice EU

Specifická zeměpisná poloha nejvzdálenějších regionů v Atlantickém a Indickém oceánu a v Karibském moři uděluje Evropě světovou námořní dimenzi a nejvzdálenějším regionům důležitou úlohu v budoucí námořní politice EU. Nejvzdálenější regiony se aktivně zúčastnily konzultací o budoucí námořní politice Evropské unie zahájených v červnu 2006 Komisí[22], a v rámci jejich kooperačního projektu RUMPER podpořeného programem INTERREG IIIC tak společně přispěly k sepsání zelené knihy nazvané „Směrem k budoucí námořní politice EU“. Výsledkem těchto konzultací musí být nová námořní politika Unie a akční plán, který se bude zabývat zejména zvláštními rysy nejvzdálenějších regionů.

Nejvzdálenějším regionům patří důležitá část námořní oblasti EU a to jim uděluje celosvětový rozměr. Jejich život je závislý jejich vztahem k moři: ovlivňuje ho rozmanitost jejich námořních hospodářských aktivit, nesrovnatelné bohatství námořního přírodního dědictví, ale také zranitelnost vůči klimatickým změnám a extrémním fenoménům v námořních zónách. Velikost výlučně průmyslových zón je stejná jako velikost Středozemního moře a Baltského moře dohromady a těmto státům umožňuje dodávat důležité služby spojené s ekosystémy a činí tak z členských států, na nichž závisí, nejdůležitější státy na světě, pokud jde o námořní prostor. Z tohoto důvodu nese EU větší odpovědnost za ochranu mořských zdrojů.

V některých nejvzdálenějších regionech bude udržitelné využívání mořských zdrojů záviset na užší spolupráci se sousedními zeměmi. Jak strategie pro nejvzdálenější regiony tak i nová námořní politika Unie by měly podpořit vypracování mechanismu pro spolupráci s těmito zeměmi. Projekt NET-BIOME pro vytvoření sítě regionálních politik pro výzkum nejvzdálenějších regionů a zámořských zemí a území v oblasti tropické biodiverzity, zejména mořské, ukazuje schopnosti nejvzdálenějších regionů vytvořit výzkumnou síť v oblasti, která je pro ně specifická a obsahuje potenciál pro zhodnocení jejich výhod. Spolupráce v oblasti vědeckého a mořského výzkumu je pro nejvzdálenější regiony velmi důležitá a pomůže těmto regionům při řešení úkolů spojených s klimatickými změnami a zachování jejich oceánů.

Komise vyzývá své partnery, aby se zapojili do dialogu o následujících otázkách:

Jak podporovat nástroje veřejné správy v rámci různých přímořských oblastí (Karibiku, Indického oceánu, Makaronézie)? Je vhodné uspořádat konferenci pro každou přímořskou zemí, jíž by se zúčastnily dotčené strany s cílem vypracovat koordinovaný přístup k těmto problematikám?

[22] Zelená kniha nazvaná „Směrem k budoucí námořní politice Unie: Evropská vize pro oceány a moře“ KOM(2006) 275.

Jak podporovat odbornosti nejvzdálenějších regionů v oblastech výzkumu a technologického rozvoje, mimo jiné modrých technologií, zejména zlepšením poskytování informací a komunikace v této oblasti?

Jak zhodnotit hospodářské aktivity spojené s mořským prostředím, zejména rybolov, akvakulturu, dopravu, udržitelný cestovní ruch a obnovitelnou energii?

Jak podporovat boj proti ilegálnímu rybolovu, dohled nad oceány, řízení rizik, posílení námořní bezpečnosti a zachování mořského prostředí?

Jak mohou nejvzdálenější regiony tím, že využijí svůj námořní potenciál, celkově přispět k udržitelnému rozvoji v Evropě v rámci nové námořní politiky?

Jak zajistit udržitelnou správu pobřežních zón v nejvzdálenějších regionech?[23]

5. ZÁVĚR

Prostřednictvím činností pro zachování a rozvoj strategie pro nejvzdálenější regiony Komise úspěšně splnila své úkoly ve všech oblastech činností Společenství a využila k tomu finanční podpory a přijala specifická opatření. Tato strategie vycházela z partnerství se třemi členskými státy a sedmi nejvzdálenějšími regiony, a rovněž i ve směrech, které definovaly ostatní evropské instituce.

První fáze provádění strategie pro nejvzdálenější regiony je hodnocena jako pozitivní, přesto Komise zdůrazňuje, že je nutné prohloubit hlavní oblasti strategie z roku 2004 prostřednictvím doplňkových opatření na období 2007–2013. Navíc nabízí vhodný základ k zahájení úvah o budoucnosti strategie ve vztahu k nejvzdálenějším regionům, zejména s ohledem na otázky klimatických změn, řízení migračních toků, zemědělství a námořní politiky EU, které představují důležité úkoly pro sociálně hospodářský rozvoj těchto regionů.

Toto sdělení zahajuje diskusi s evropskými institucemi, členskými státy, nejvzdálenějšími regiony, regionálními a místními orgány, sociálně hospodářskými subjekty, vědci a s akademickým prostředím. Bylo navrhnuto pokračovat ve fázi konzultace až do března 2008. Během tohoto období Komise zorganizuje ve spolupráci s dotčenými regiony a členskými státy semináře a pracovní konference, aby bylo možné projednat následující otázky:

- Do jaké míry byla strategie z roku 2004 přizpůsobena novým úkolům, před něž jsou nejvzdálenější regiony postaveny?
- S ohledem na velké demografické rozdíly a migrační toky mezi nejvzdálenějšími regiony a sousedními regiony/státy, které činnosti jsou nejvhodnější k řešení těchto problémů?
- Představují klimatické změny pro nejvzdálenější regiony zvláštní problém?

[23] Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 30. května 2002 k realizaci strategie pro integrovanou správu pobřežních oblastí v Evropě, Úř. věst. L 148, s. 24; Sdělení Komise – Zpráva Evropskému parlamentu a Radě: Hodnocení integrované správy pobřežních zón (ICZM) v Evropě, KOM/2007/308, 7.6.2007.

- O jakých opatřeních v rámci námořní politiky EU mohou nejvzdálenější regiony uvažovat, aby z nich měly užitek a přispěly k udržitelnému rozvoji Evropy?

Po skončení veřejné konzultace Komise připraví návrh budoucího partnerství s nejvzdálenějšími regiony. Tak bude zahájena nová fáze rozvoje evropské strategie pro nejvzdálenější regiony.